

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXI.

Nr. 276.

Braşov, Luni-Marti, 14 (26) Decembrie

1893.

„Unită de împăcare“.

I.

Braşov 13 Decembrie v.

C'unu articol, care poartă titlul de mai sus, debutăză oficiosa „Pester Correspondenz“ dela 22 Decembrie a. c. in modu foarte bătoru la ochi, așa că nu mai pôte fi indoială despre aceea, că inspi-rația a primit'o chiar dela ministe-riul de interne.

In acestu articol se aducă elo-giurile cele mai extravagante minist-riului de interne Hieronymi pentru „politica sa de împăcare, și de apla-nare a diferențelor, neînțelegerilor și ureloru naționale.“

Făr' de voie trebuie să-și pună orî-ce om nepreocupat întrebarea: ce s'a întâmplat în timpul din urmă, de când e Hieronymi ministru, ca să justifice cătu-și de puținu glo-riificarea acestuia ca „nobilu patrio-tu“ și „înțeleptu omu de stat“ a cărui „inimă generoasă dirigeată de unu spiritu clar“ a „electrisatū opi-niunea publică a Ungariei“ și a căș-tigat'o pentru idea politice de im-păcare?

Noi nu scimū nimicū, n'amū auditū, n'amū vedutū nimicū ce ni-ar putē îndreptăți a crede, că Ungurii dela putere suntū cōn-ducūși de idea împăcării cu Romāni. Din contra scimū, audimū și vedemū severșindu-se dîlnicū din partea ocăr-muirii și a organelorū ei fapte, carī sunt atātū de dușmānoșe națiunei romāne, drepturilorū și aspirațiunilorū ei, încātū pe basa lorū trebuie să dîcemū, că nici odatā raporturile dintre Ungurii și Romāni n'au tostū mai încordate ca acuma.

Orî dorā prigonirea in stilū mare a comitetului partidei nōstre naționale pentru o petițiā la Co-ronā să fiā unū semnū, că cei dela putere voiescū să impace divergin-tele și neînțelegerile naționale? Mē-surile vexatōre absolutistice luate de curēndū in contra diarelorū ro-

māne „Tribuna“ și „Fōia Poporului“ sē fiā o dovadă pentru simțulū con-ciliantū și de echitate alū lorū? Ne-sfērșitele procese politice puse la cale pentru suprimarea manifesta-țiunei sentimentelorū naționale prin graiu și in scrisū și condamnările aspre, cu carī sē sfērșescū aceste procese, sē fiā ore unū viu docu-mentū pentru spiritulū conciliantū de care ar fi condusā ađi opiniunea publică maghiarā? Petițiunile ce sē adresēzā la dietā din partea comita-telorū maghiare pentru suprimarea nisuintelorū naționale romāne pe tōte terenle și carī suntū sprijinite de propunerile, care de care mai dușmānoșe, ce le facū in dietā de-petițiū unguři, fāra deosebire de par-tidū, in detrimentulū liberei desvol-tării și a culturii naționale a Romā-nilorū, sē fiā ore substatulū unei sin-cere apropieri și înfrățiri între Ro-māni și Maghiari?

Nu, tōte aceste fapte, ce nu se potū nega, n'au nici o importanță pentru fōia oficiosa ungurescā. „Pester Correspondenz“ este insufletitā numai de „cuvintele cordiale și incu-ragiātōre“, ce le-a trimesū d-lū Hieronymi la Clușiu pentru „promo-vārea frățietății între Maghiari și Romāni“. Aceste cuvinte adresate modestului șefū alū Karpāt-egylet-ului din Clușiu din partea „atōtū pu-ternicului capū alū administrației interne“, sē fi electrisatū in tr'atāta opiniunea publică a Ungariei, încātū acesta este ađi pētrunsā de „idea unei politice de împăcare și de apla-nare a diferențelor, neînțelegerilorū și urelorū naționale, pe care a inau-gurat'o ministriulū Hieronymi și pe care a inceputū acuma a-o traduce in fapte in cerculū sēu de activi-tate“.

Așadērā mamelucii lui Hiero-nymi suntū de acea credință, că acesta are puterea magicā de a face prin vorbe cordiale și incuragiātōre să disparā deodată ca in povești, di-vergențele, neînțelegerile și urele

naționale, carī in tr'o miiā de ani, de cānd esistā statulū ungarū, nu s'au pututū delātura, și acesta tocmai in-tr'unū timpū, cānd aceste divergențe, neînțelegeri și ure au ajunsū culmea lorā.

Intr'adevērū ar trebui să admi-ramū pe oficiosi unguři pentru fan-tasia cutezatā, ce-o desfășurā, decā nu amū sci ce soiū de mameluci suntū și cu cātā perversitate sciū sē pledeze pentru cauza nedreptā a ce-lorū ce-i plātescū.

Avut'au tōte guvernele și siste-temele, ce s'au succedatū dela 1848 încōce, mamelucii lorū, dēr la atāta virtuositate n'au adus'o pānā acuma nici unii.

Fost'a încunjuratū și puterniculū ministru de statū de odinōrā, Schmer-ling, de o cētā destulū de respec-tabilā de mameluci, pe cānd se lupta pentru a aduce pe Ungurii la ascu-tare și a-i face sē se închine siste-mului sēu politicū. Și nu erau atātū de amārite raporturile guvernului austriacū cu Ungurii, cum suntū ađi raporturile nōstre cu guvernulū un-gurescū. Dēr nimēnui din cēta adic-țilorū puternicului ministru de statū nu i-ar fi venitū in minte, că diver-gențele Nemțilorū din Reichsrath cu Ungurii, s'ar putē aplana cu vorbe cordiale și incuragiātōre de frățietate, pronunțate din parte-i.

Acēta metodā de a împăca popōre întregi cu vorbe frumoșe este invențiunea exclusivā a sistemului maghiarismului violentū, care ar vrea să ne desnaționalizeze și totuși sē trecā de sistemulū celū mai marini-mosū și liberalū.

Procesul pentru Memorandū.

La inștiințarea, ce s'a făcutū acușatorū in procesulū Memoran-dului din partea tribunalului din Clușiu, că suntū citați pe diua de 23 Ianuarie inaintea Curții cu jurați, d-lū avocatū Iuliu Coroianu, unulū dintre acușati, a făcutū in afa-

cerea legii de uniune o representa-țiune la tribunalū. Acēstā represen-țațiune o lāsāmū să urmeze după „Ellenzék“, care dīce, că in acēstā cestiune se așteptā cu mare curio-sitate decisiunea tribunalului:

Ilustre d-le Președinte de tribunalū, ca Președinte alū judecătōriei de pressā!

Actulū de acușatiune prezentatū de stimabilul d-nū procurorū supremū reg. din Clușiu la 9 Decembrie a. c. nr. trib. 83, datatū sub nr. 4412—1893, imānatū mie la 17 luna curentā, are astfeliu de douē momente meritorie principale, carī după cea mai bunā convingere a mea, e absolutū imposibilū de-a fi judecate din partea curții cu jurați in modū justū și meritoricū, fāra de a se asculta mai 'nainte nisce esperți neescepțiōnabili și nisce mar-torū asupra faptelorū petrecute.

Unulū dintre aceste momente se re-fere la dovedirea unorū pasage incriminate in actulū de acușatiune și estrase din Me-morandulū adresatū și prezentatū din in-sărcinarea alegătorilorū poporului romānū Maieștății Sale împērătescū și apostolice re-gesci, prea inaltului nostru domnitorū și rege, in trū cātū aceste pasage se referū la dreptulū publicū alū patriei nōstre și la desvoltarea istoricā a acestui dreptū pu-blicū; apoi in trū cātū ele suntū de na-tura de dreptū publicū istoricū de statū, cum și in trū cātū ele stau in consonanță cu evenimentele legislative ale patriei nōstre petrecute in timpulū dela 1848—1866.

Alū doilea momentū in sē se referā la combaterea, eventualū la dovedirea aser-țiunei cuprinse in același actū de acuș-atiune, că adevē tipārirea Memorandului incriminatū și traducerea și tipārirea lui in limba maghiarā, germanā, francesā și romānā, cum și distribuirea acelorā s'a făcutū in urma hotāriri și a măsurilorū luate de comite-tulū executivū de 25 alū partidei naționale romāne.

Stabilirea punctului primū prin es-perți pentru aceea este de lipsā, fiindcă atātū in memorandū cātrā Majestate, cātū și in orî-care altū modū, descrierea, discu-tarea și aprețiarea din punctū de vedere istoricū-juridicū pe calea pressei a desvol-tării istorice a dreptului publicū alū pa-

FOILETONULŪ „GAZ. TRANS.“

Gloria „Valachilorū“.

Tōtā lumea se plānge in contra scār-șului șovinismū maghiarū. Pentru acestū șovinismū a devenitū modā, de a detrage din caracterulū poporului romānū tōtā virtutea militarā.

Celū ce cunōșce in sē relațiunile din tēstā țērā, nu se va mira de locū, ci le va privi cu milā, ca pe nisce svērcoliri ale tribundului,—acela e paiulū plutindū, de care se acatā celū ce vrē să se inee.

Nu nisce amāriți scribleri jidano-ma-ghiari vorū fi in stare să întunece „gloria Valachilorū“. Aspern, Magenta, Solferino, Sniigrätz, Custozza și o mulțime de căm-piri de bātāliā, au eternisatū in istoria mi-rārā anticā și modernā ceea ce impēra-tulū nostru in tr'unū singurū cuvēntū a es-imatū: „Virtus romana rediviva“

Șovinismulū crede a face o folositōre „politice“, prezentāndū pe „Valachi“ ca pe cei ce lasi și omeni ticāloși, fāra viitorū.

Lumea in sē la momentū pricepe: unde dā și unde cēpā. Apoi 'și aduce aminte de sdrobotōrea sentință a lui I. C. Bluntschli (Geschichte des allgemeinen Staatsrechtes): „O doctrinā de prudentā, care este indife-rentā cu morala, nu mai meritā a fi nu-mitā politicā, de-ōre-ce ea convine numai unei cete de bandiți“.

Marea nefericire a acestei țērī e, că suntū chiar omeni serioși in trū Maghiari, carī credū, că Romāni și Maghiarii n'ar putē trāi in acēstā țērā fericitū, alātura unii lāngā alții, ci că neapērātū trebuie să fiā care-va dintre ei nimicitū. Negreșitū, că altcum nu se pōte, îndatā ce te-ai pusū pe terenulū „poporului domnitorū“ (Herr-scher-Volk), căci: douē sābii nu incapū in-tr'o tēcā.

Romānulū nu vrē să domnescā peste alții, dēr viu nici va suferi vre-odatā de bunā voiā jugulū șovinismului.

In dieta anului 1863/4 Romāni au avutū absolutā majoritate, din cauzā, că nu-mai puținū Maghiari au intratū in dietā. Desfidū pe ori și cine sē'mi arete unū sin-

gurū paragrafū, votatū atunci, care ar ne-dreptāți pe alte națiuni și ar favorisa pe Romāni.

In luna lui Mai 1887, cu ocașiunea treceri regeli Carolū de Hohenzollern prin Budapesta la Berlinū, „Budapesti Hir-lap“ aduse unū primū articolū insemnatū, in care in trū altele dīce:

„Va veni timpulū, nu peste multū, cānd nēmulū ungurescū va avē sē se rēs-boiēcā pe viață și mōrte cu nēmulū ro-mānescū pentru stāpānirea Ardealului. Dēe Dumneșeu, ca acēsta numai peste o sutā de ani sē se'n tēmples“ etc.

Care va sē dīcā: Mēi Valachū prostū, așteptā tu una sutā de ani, in acestū timpū vomū face noi din cei trei miliōne de Ro-māni, decā nu Maghiari curați, dēr celū puținū trei miliōne de Pituk Béla și Mol-dovan Gergely, restulū se'n țelegē de sine: domnirea maghiarā pānā la marea nēgrā.

Prostulū de „Valachū“ in sē nu vrē să aștepte „o sutā de ani.“ Elū se bate la „Plevna“, de unde se întōrce încārcatū de gloriā, își in tēmeiazā unū regatū indepen-

dentū și se aratā Europei in in trēga lui valōre.

Paserea, care „mālaiu visēze“ își pune deocamdatā pofta in cuiu. Se pune in sē pe lucru și in ființēzā „Kultur-egyletul“ cu speranța, ca in tr'o sutā de ani sē ne „pituc-cēscā.“

Atunci vre-o cātū-va bārbați romāni fruntași se hotārēscū a traduce statutele „Kultur-egyletului“ din cuvēntū in cuvēntū, in limba romānā, și cerū, ca sē li-se concēdā și Romānilorū de-a înființa o reuniune, pentru cultivarea și apērarea națiunici romāne, sub nu-mele: „Opinca romānā“ (Oláh boeskor). Rēs-punsulū a fostū negativū.

Cele in tēmples de atunci, pānā in diua de ađi, ne dovedescū, mai pre susū de tōtā indoiala, că nervositatea „jupānilorū“ vine d'acolo, că Romāni nu-s'au aplecatī sē aștepte o sutā de ani, cu mānile in sinū, c'unū fatalismū turcescū, pān'ce ne vorū imbēta, vreamū sē dīcū, adāpa in cultura egy-letului. Hinc illae lacrimae!

Altecum nici nu pōte fi in interesū maghiarū a aștepta o sutā de ani, pentru-

„Gazeta“ este în în-că-are-și
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un an 12 fl., pe șase luni
5 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumără la tōte oficiile
poștale din in trū și din afarā
și la d. d. colectorū.
Abonamentul pentru Braşov
a administrațiunei, piața mare,
Törgulū Inului Nr. 30 atagilū
1.: pe unū anū 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dăsuilū in casā: Pe unū anū
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Unū esemplarū 5 cr. v. a.
sēu 15 bani. Atātū abonamen-
tele cātū și inserțiunile suntū
a se plāti inainte.

triei, precum în oricare altă stată din Europa, așa și în patria noastră este permisă și nu cade sub rigorea legilor penale. Nu cade nici chiar în cazul, decât în acesta cu cea mai aspră critică se arată, că acea desvoltare istorică a dreptului public al patriei s'a mișcat pe base greșite, că a stat în contra-dicere cu interesele statului și că legile create în interesul și între marginile desvoltării dreptului public s'au alcătuit cu cea mai flagrantă vătămă a dreptului de conlucrare comună individuală a cetățenilor.

Din asta cauză doresc, ca cu ocazia pertractării, aceste împregiurări să se dovedescă punctu de punctu prin opinionea susu șișilor esperți, fără de care juraii, ca omeni neesperți, ar fi neorientați în ceea ce privesce cestiunea principală, — și fiindcă cunoșcerea acurată a cestiunei recere celū mai adencu studiū de dreptu publicu, cu care per eminentiam se ocupă bărbații politici și cunoscătorii de dreptu publicu ai patriei noastre, imi iau voiă a numi și a-i ruga să-și dea părerea lor de specialiști pe următorii dintre cei mai distinși bărbați politici specialiști ai națiunei maghiare:

Escelența Sa Coloman Tisza, fostul ministru-președinte al Ungariei.

Escelența Sa Desideriu Szilágyi, ministru de justiția al Ungariei.

Ilustritatea Sa conte Albert Apponyi, conducătorul partidei naționale.

Ilustritatea Sa baron Samuil Jósika, secretar de stat în ministeriul de interne.

Ilustritatea Sa Max Falk, deputat dietal, — locuitor în Budapesta, și:

Baronul Ervin Bosner, fișpanul comitatului Hont, cu locuința în Ipolyság.

Pentru a dovedi însă, că redactarea Memorandului incriminat, prezentarea aceleia la Maj. Sa, cum și distribuirea, tipărirea și traducerea lui în diferite limbi, nu s'a făcut în urma hotărârii comitetului executiv de 25, pus sub acușatiune, ci acestea au fost ordonate prin hotărârea unanimă a marei adunări electorale, ce s'a ținut în Sibiu la 20 și 21 Ianuarie 1892, — doresc să fiă ascultați ca martori reprezentanții alegătorilor, cari în persoană au luat parte la acea adunare.

Cu stimă rog pe Ilustritatea Sa d-lui baron președinte, ca atât pe susu șișii esperți, cât și pe numiții martori, pe baza § 29 al ordinatiunii de dato 14 Maiu 1871 nr. 1498, I. M. E., cum și în sensul § 30 al aceleiași ordinatiunii, să binevoască a-i cita la pertractarea finală, fixată pe 23 Ianuarie 1894 înainte curții cu juraii.

Din Senatul român.

Discusiune privitoare la cestiunea română. Discursul ministrului de externe Al. Lahovari. (Urmare).

Etă o scenă violentă, care s'a petrecut la Senatu și pentru care voi avea de martor pe unul din onor. noștri colegi,

cari astăzi stă pe băncile opozițiunei; e d. Mărzescu. D-sa a voit să interpeleze guvernul în cestiunea espulsărilor.

Credeți, că s'a permis să-și desvolute interpelearea? Nu! Credeți, că i s'a permis să o citească? Nu! Credeți, că i s'a permis celū puțin să se urce la tribună? Nu! — D. Sturdza ministru, om bătrân, cu mâna lui l'a luat de piept și l'a dat jos dela tribună.

D. G. Mărzescu: Nu e adevărat. D. ministru de externe Al. Lahovari: D. Mărzescu de astăzi dice: „nu e adevărat“, d'ér étă ce dicea d. Mărzescu de atunci. — Amu Monitorul, nu te-i gândit la acesta. (Ilaritate aplause).

Etă ce citesc în Monitor: „D. Mărzescu: „D'ér a-ți vădat cum „d. ministru de culte și instrucțiune a venit și s'a suit la tribună, — tribuna unde fiă-care trebuie să fiă respectat în „esercițiul dreptului său sacru, — și mi-a „diș mie: Dă-te jos! Și d-vostre, d-le Președinte, care trebuie să luați apărarea minorității în contra majorității... Aci s'a încheiat. Sgduit de președinte, întrerupt de ministru și de majoritate, d. Mărzescu n'a mai putut să vorbescă și s'a trecut la ordinea zilei, adecă la altă cestiune. (Ilaritate, aplause).

Sciu, că acum inimicii de altă dată sunt împacați, se șterg urile și memoria urilor și atacurilor, d'ér ceea ce nu se pte șterge, e scris în colonele „Monitorului“ și desminte desmintirile d-vostre.

Veți pute după ce v'ați urit să vă iubiți, după ce v'ați atacat în modul cum se scie, să vă stimați; ceea ce nu veți pute însă să ștergeți din paginile istoriei noastre și din colonele „Monitorului“ e urma înscrisă a acestor violente lupte și a acestor insulte reciproce. Și nu numai atât. (D. G. Mărzescu intrupe).

Nu mă provoca, d-le Mărzescu, căci am aci o celețiune, unde scandalul Sturdza-Mărzescu a umplut mai tôte colonele foilor de pe atunci, d'ér nu face să perdem timpul să le citesc: Am aci tôte foile de atunci, între care și „Națiunea“, diarul d-vostre, în care se vorbesce de scandalul dela Senatu, că d. Sturdza v'a luat de piept și v'a dat jos dela tribună.

D. G. Mărzescu. Ceru cuvânt ca să rectific partea istorică a d-lui Lahovari.

D. Ministru de externe Al Lahovari: La rândul meu voi rectifica rectificarea d-vostre, d'ér acuma să trecem la lucruri mai seriose. (intrupe) Este ședința dela 22 Ian. 1886, este tocmai interpelearea, ce ai încercat să faci asupra espulsărei Transilvănienilor. Etă-o:

„Contra ante-constituționalului, ilegalului, ante-naționalului decretu ministerialu relativ la espulsarea a șese români“ inutil să continuu, fiă-care recunoșc stilul d-vostre. Ei! ce mai dicit! mai desminti acum?

N'a avut timp d. Mărzescu să sfirșescă și d. Sturdza îl ia de piept, și de acolo un lung scandal, care se sfirșese prin espulsarea d-lui Mărzescu dela tribună și prin trecerea la ordinea zilei.

D. Mărzescu, care a uitat acestea să ne permită să ni-lu aducem aminte în interesul istoriei.

Etă politica guvernului de atunci, politică desvoltată de șeful partidului și alu guvernului, prin explicațiunilor forte netede, pe cari le-a dat în Senatu și în Cameră, cu obicinuita-i dibăciă. Etă politica susținută de d. Dim. Sturdza, nu cu argumente, căci nici era în stare să vorbescă atât era

de aprins, ci cu mintea, cu sftelul, cu aprobare pasionată și în cele din urmă chiar cu pumnul, (risete). Acum ni se recomandă o altă politică, o politică de intervențiune. D. Sturdza ne dice: guvernul nu pte să fiă nepăsător la ceea ce se petrece în Transilvania, guvernul nu pte să fiă nepăsător la escesurile, cari le pretinde, că le face guvernul maghiar; acolo — dice d. Sturdza — se petrece lucruri brutale și grozave, acolo se bagă omenii în închisori și totu lor li se strică casele de cătră o mulțime sêlbatică și violentă; acesta nu se petrece în nici un stat din lume, dice d-sa. S'a cam petrecut și la noi, mi se pare, sciu, în timpul guvernului Sturdza, că unii conservatori au fost puși în închisori, de-și totu ei au fost bătuți și sângeraiți de o mulțime sêlbatică, d'ér în sfirșit un faptu nu scusa pe celū alaltu.

Nu putem săi până la ce punctu tôte acele lucruri sunt adevărate și eu cred, că celū puțin violențele de stad nu pot să se petreacă nici cu permisiunea, nici chiar cu îngăduirea guvernului dela Budapesta. Pot să afirm și sunt sigur de acesta.

Nu trebuie să exagerăm nimic; scim foarte bine, că autoritățile locale au căutat să împedice faptele, pte nu cu destulă energiă, și a urmărit și pe făptuitori.

Acosta este un incidentu iritantu asupra căruia este inutil să insistăm. Este vorba numai în trăsuri generale de sistemul guvernului unguresc de a căuta să desnaționalizeze pe Români din Transilvania.

Ei, să dicem că așa sunt faptele, să le recunoșcem, să le deplangem. Ce vrea d. Sturdza dela noi, ce vrea dela mine, ca ministru de externe alu Regatului român.

D. Sturdza dice: să nu fiți nepăsători. Eu cred, că acesta este cestiunea de sentimentu personalu, ér nu de atitudine politică. Este evident, că nici un Român nu pte să fiă nepăsător pentru omenii de nêmul lui, chiar de supuș străini, în contra cărora se încercă, după spusa d-lui Sturdza, aceste persecuțiuni cu scopu de desnaționalizare.

Ce cere încs d. Sturdza nu dela om, ci dela ministru? Cere intervențiunea? Cere, ca eu să trimit la Viena, la contele Kalnoky, pe reprezentantul nostru, ca să facă aceste propuneri, pe cari le-a rostit d-sa dela tribună d-lui mai întâi și cu dela sine putere renunță a cere însuși autonomia Transilvaniei.

D'ér la rândul meu, când e vorba de amestec, îl întreb: Cine-i dă d-tale, stat străin, autorizațiune să intri în cercetarea diferitelor puncte din programul revindicărilor Transilvănene?

Ce suntem noi, ca să putem dice chiar Românilor de dincolo: Cutare lucru din program, autonomia, nu o primim, cereți respectarea legii naționalităților, cereți respectarea legii școlilor, s'eu cereți libertatea pressei, legea electorală egală, desființarea grădiniilor de copii, — încetarea persecuțiilor. Forte înțeleptu, pte, d'ér cu ce dreptu?

Capii mișcărilor Transilvănene vor pute răspunde și d-lui Sturdza și mie, când ași greși să alunec pe acelașu povirnișu?

D'ér de ce vă amestecați, cine vă dă dreptul să forfecați, să censurați programul nostru?

D-lor, sunt două partide în Transilvania: unul moderat, care se mulțumesc pte cu minimum de revindcări pe care le-a spus d-lu Sturdza; altul mai înaintat și mai numeros, cred, nu se mulțumesc cu mai puțin, decât cu autonomia principatului. Totu așa precum și în Ungaria sunt două partide: unul, care se mulțumesc cu dualismul actualu, altul, care vr despărțirea statului ungar de Austria și uniunea personală.

E bine, acestea sunt fapte interioare ale unui stat suveranu, și când am interveni noi, ca guvern, pentru prima-ora am vedé un guvern strein amestecându-se în luptele de partid din altă țară și dicend: cutare revindcări le primesc, cutare nu.

Intervențiunea d'ér nu pte avé loc, căci ea pte să nu fiă primită nici chiar de aceia, pentru cari am intervenit. D'ér să presupunem, că noi am convins pe toți Transilvănienii în acestu privință, să presupunem, că d-nul Sturdza a avut darul să-i convingă a se mulțumi cu minimumu acesta de program alu d-lui. Ei bine, pe ce cale voiți să le propunem? Pe calea intervențiunei? Pe calea directă de a redacta aceste cereri, de a-le încredința trimisului nostru la Viena rugându-l să presinte contelei Kalnoky acestu programu minimum alu revindicărilor Transilvănene?

D-lu Sturdza dice: ferescă Dumnezeu, nu vreu pe cale de intervențiune. D'ér ce vrea?

A inventat d-sa ceva, a inventat samsarlicul onorabilu?

Acestu cuvântu se traduce în limba ordinară prin intervențiunea forte onorabilă, pte, d'ér nici corectă, nici înțeleptă, căci în cestiunea intervențiunei nu ajunge să fi onorabilu, să fi patrioticu, să fi insulfat de fele mai nobile aspirațiuni, ci trebuie să fi și cu mintea întrégă și cu capul sănătosu.

Sciti ce dicea d. Ioan Brătianu pentru un om, care ar fi făcut politică, pe care o propuneți d-v. astăzi?

Dicea, că locul său ar trebui să fiă într'o casă de sănătate, ér nu pe banca de ministru (ilaritate).

Va să dică, samsarlicu onorabilu, cuvântu, pe care l'ați luat dela prințul de Bismarck. D'ér mai înteu prințul de Bismarck era prințul de Bismarck, avea înderétul lui un imperiu cu o populațiune de aprupe 40 milioane locuitori și o armată care era cea dintăiu din lume; alu doilea, prințul de Bismarck nu a făcut ceea ce imi recomandă d-ta să faci ca ministru de externe alu României; el a fost samsarlicu onorabilu între două puteri neaternate, între Rusia și Turcia, între Englitera și Rusia și între tôte puterile, cari la Congresul din Berlinu voiau să reguleze cestiunea Orientului și destinele Europei.

D'ér prințul Bismarck, ori câtu de Bismarck era el, care era ministru unu imperiu ca Germania și avea înderétul său o armată necomparabilă, decât ar fi intervenit, nu între două țeri neaternate, d'ér între supuși naționali ai unei țeri și între guvernele lor legale, trebuia din două lucruri unu: ori intervenirea, să-i fiă primită ori a doua d'ér să declare răboiu: nu cunoscu o a treia cale!

Dacă eu aș trimite pe reprezentantul meu la Viena la contele Kalnoky și i-aș dice: destul cu sistemul persecuțiilor maghiare în contra fraților transilvănieni, étă minimumu pretențiilor lor, pe cari eu le sprijin, ca ministru alu țerei Românesce, și decât propunerile mele n'ar fi primite — cum nu cred, că ar avé vre-o șansă — ce-mi rămâne de făcutu?

Răboiu său scuse! Răboiu nu sunt în stare să fac, scuse nu am obicei. (Aplause prelungite).

D. Ministru alu domeniilor P. P. Carp: Poți să rămăi și caraghiosu. (Ilaritate).

D. Ministru de externe: Asta e pe d'asupra. (Ilaritate).

Prin urmare, am demonstrat, că aceste demersuri ar fi incorecte din punctu de vedere internaționalu și, deși le susțineți d-vostre acum când sunteți în opoziți, ele sunt cu totul contrari la totu ce ați făcut, când erați la putere.

(Finea va urma).

SCRILE ZILEI.

— 18 (26) Decemvre.

Convenția comercială între România și Anstro-Ungaria. Diarele din Bucuresci aduc scirea, că convenția între Anstro-Ungaria și România s'a încheiat, și a fost iscalită de d-lu ministru român de externe Al. Lahovari și de ministru plenipotențiaru austro-ungaru contele de Goluchowsky. Convenția e întemeiată pe clausa națiunei celei mai favorizate, n'are termen fix și pte fi denunțată cu unu an înainte de încetare. Prin noua convenția Anstro-Ungaria face concesii cu privire la importul de animale, precum: vite mici, adecă: oi, capre etc.

— 0 —

Frumose daruri pentru școlă. Din Satulungu (Săcele) primim spre publicare următorea mulțamită publică, căreia cu plăcere îi dăm locu: „D-lu Petru Pană, mare proprietar în Brăila, a eternisat memoria părinților și a iubitei sale soții prin dăruirea sumei de 1000 franci pentru școlă noastră, ér d-nii I. Sasu și G. Nistoru, comercianți în Brăila, au asigurat fondul școlii noastre, câtu timp vor fi în viață, cu suma de 25 fl. la anu. Pentru aceste fapte nobile și demne de imitat, rugăm pe stim. d-ni donatori să primescă cele mai căldurose mulțamite. — Satulungu, 8 Decemvre 1893. În numele comitetului parochialu gr. or. S. S. Archanghel: A. Verzeu, parochu.

— 0 —

Comitatul Albei-inferioare contra noastră. În ședința dela 22 Decemvre a adunării generale a comitatului Alba-inferioră s'a primit adresa comitatului Cojocna, prin care se cere luarea de măsură contra mișcării naționalităților nemaghiare, în specialu contra Românilor. Nici unu glas de protestare nu s'a auțit. Ei, bine, noi

că în acestu timp, Ungaria va deveni o adevărată Palestină, ér elementu român va fi celū puțin încă-odată atât de tare.

Abstragend, că într'o sută de ani elementu maghiar va ajunge în țera sa „misera plebs contribuens“, d'ér apoi amestecul cu sêmênția lui Lóvi, din fire nu prea răboinică, îl va desbrăca de totu caracterul naționalu.

După statistica publicată, celū mai mare proprietar în Ungaria e principele Eszterházy, cu 253,000 de jugere; după el urmăz patru Jidani: Popper, Deutsch, Schwarz, Hirsch; alu șesele mare proprietar e Grafulu Károlyi. Patru Jidani posedu unu milion de jugere; toți Jidanii proprietari mici și mari, laolaltă sigur, că posedu la trei milioane jugere, din Ungaria. Ce are să fie peste una sută ani, e ușor de prevădu: „Cujus regio, illius religio.“

Peste o sută de ani, amintindu-se vre-unu nume maghiar istoric, binemeritat pentru nêmul său, cu dreptu cuvântu vor pute Jidanii întreba, precum ne spune „Figaro“, că oprindu-se doi Jidani înainte monumentului celui mai mare Ma-

ghiaru groful, Széchényi István, unul dintre Jidani întrebă pe celalalt: „Wie mager früer geheissen haben?“ (Cum l'a fi chiatu mai înainte?)

Eu nu sunt de părerea acelora care dicu, că cestiunea „valahă“ nu s'ar pute rezolva, decât cu puterea armelor; eu cred din contra, că există unu expedientu forte sigur, anume: Maghiarii să alunge la o parte pe Jidani, pe renegați și pe lingăi, cari trăsesc din denunțarea Românilor și din amăgirea Maghiarilor. Maghiarii și Români lăsați de capul lor, în 8 zile află „modus vivendi.“

Ér decât nu — ceea ce nu cred — atunci, decât toți Maghiarii sunt de părerea lui „Budapesti Hirlap“, n'au decât să încere norocul: acum, ori nici odată!

Deu că Europa ar face mai bine să lase pe aceste două elemente, Maghiari și Români, să-și rezolve ei cauza. Eu imi legu capul, că în 2—3 luni de zile „causa românescă“ ar fi perfectu deslegată.

(Va urma)

scimă, că în comitatul Albei-inferioare sunt o mulțime de Români, cari facu parte de drept, în adunările comitatense. De ce nu și-a ridicat nici unul glasul contra unui votu așa de dușmănos cauzei noastre naționale?

—o—

Tinerimea maghiară din Clușiu la Blașiu. „Budapesti Hirap“ primesce din Clușiu scirea, că în capitala Kulturgyletiștilor „are mulți aderenți planul, ca tinerimea maghiară dela școalele din Clușiu, să reintorcă visita studenților români, în Blașiu“.

—o—

Diaristic. În Bucuresci a reapărut diarul conservatoru-anti-junimistu „Naționalul“, sub direcțiunea d-lui Iancovescu.

—o—

Unu ministeriu pe banca acusaților. În Belgradu s'a început la 21 n. c. unu proces pe câtu de interesant, pe atâtu de rar, adecă procesul fostului cabinet Avacumovic. Din Belgradu se scrie: Pe banca acusaților se aflau membrii fostului ministeru liberalu Avacumovic. O seriă întrégă de calcări de lege și de ademeniri la crime se impută fostiloru conducători ai statului sârbesc, și în specialu ministrului președinte Avacumovic și fostului ministru Ribaracz. După cum s'a constatat, în urma cercetărilor făcute, cunoscuta lovitură de stat din 13 Aprile, care a fostu îndreptată în contra partidei liberale, a făcutu un bine chiar acestei partide. Serbia stătea în fața unei revoluțiuni și Avacumovic împreună cu colegii sei din ministeru ar fi fostu silitu să fugă seu ar fi căduți pradă justiției populului. În casulu celu mai bunu ei ar fi venit înaintea unui tribunalu, care fără inloială i-ar fi condamnatu la morțe. Ei au deci să mulțumescă viața chiar loviturii de stat. Precum se spune, acusații plânesec, ca se acuse pentru păcatele lor pe regele, partida radicală și pe Dr. Dokict. Unul din punctele cele mai zdrobitoare de acusațiune suntu ingerințele grozave ce s'au pusu cu ocaziunea alegeriloru pentru Bucupstina. Se așteptă cu mare nerăbdare rezultatul acestui procesu senzaționalu.

—o—

Intorocerea vaporului „Impărătesa Elisabeta“. Incrucișătorulu-torpileor „Impărătesa Elisabeta“, pe bordulu căruia a plecatu Archiducele Francisc Ferdinandu la 16 Dec. an. tr., pentru a face o călătorie în jurulu pământului, a ajunsu în portulu centralu Pola, după ce a parcursu o distanță de 35.000 mile marine. Vaporulu „Impărătesa Elisabeta“ a visitatu în cursulu acestei călătorii Australia și tote insulele din Oceanulu Pacificu, pe urmă insulele Moluca, China și Japonia. În portulu Jokohama se imbarcă Archiducele pe vaporulu „Empress of China“ cu care părăsi Japonia pe la mijloculu lui Augustu, salutatu de corabia de război a patriei, pentru a se întorci în patrie. Vaporulu „Impărătesa Elisabeta“, după plecă la Corea și de aici plecă pentru a se întorci în patrie prin canalulu de Suez. Archiducele a fostu foarte mulțumitu de personalulu vaporului, pe care a călătorit timpu de 9 luni, și la despărțire și-a exprimatu satisfacția sa pentru cunoștințele maritime, spiritulu militar și capacitatea personalului, despre cari s'a pututu convinge în persoană. Spre aducere aminte despre această călătorie a archiducelui, Maj. Sa a dispus baterea unei „medalii comemorative“. — Se spune, că colecțiile ce le-a făcutu archiducele în timpul călătoriei, se vor espune la Belvedere, în Viena, pentru a pute fi vedute de ori cine.

—o—

Prelungire. Societatea de lectură „Anghel Șaguna“ a seminariștilor români din Sibiu, mulțumindu acelor prea onorați membri, cari au bine-voitu a răspunde „Apele“ ei în cestiunea edării „Almanachului“, prin trimitere de sentințe și bani, — aduce la cunoscința publică, că terminulu angerei de sentințe și abonamente se prelungesc încă până la 30 Ianuarie 1894. — Sibiu, 7 Decemvre v. 1893: Comitetulu Societății.

Pohod na Sibir! În ierna acesta voru fi trimiși la Siberia nici mai multu, nici mai puțin de 15.000 arestați și condamnați pentru delictu politice, seu crime ordinare. În numêrul acesta nu sunt socotiți copiii și femeile, căci astfelu s'ar ridica la 20.000. Condamnații sunt împărțiți în 32 grupuri, adunați la Moscova din tote închisorile imperului. Ei voru trece prin Nijni-Novgorod, Perm și Tyunem în Siberia, unde voru muri de siguru fără să-și mai revêdă patria și locul natalu.

—o—

O luptă între Italieni și derviși. „Agenția Stefani“ află din Masauah, că unu corp de derviși, armatu cu 6000 puscă și 4000 lănci, comandatu de Hamed Ali, a ocolitu în unghiu dreptu Agordat și a ocupatu pozițiunea cu intențiunea, probabilu, de a ataca fortulu în timpul noptii. — Pentru a preveni unu atac de noapte, colonelulu italianu Arimondi a atacatu imediatu pe derviși, pe cari i-a pus la fugă după o luptă de 2 ore. Au lăsatu unu mare numêru de morți, printre cari Hamed Ali și aprupe pe totu emirii; au pierdut 69 stéguri și unu tunu. Lupta fiindu foarte înverșunată, Italienii încă au avut pierderi. Se dice, că Italienii au pierdut în lupta dela Agordat unu căpitanu, doi locotenenti, unu furier și vr'o 100 de soldați, cea mai mare parte indigeni. Printre răniți sunt 2 locotenenti. Italienii erau în numêru de 1500 și au avut să se lupte cu 10.000 derviși.

Procesulu de pressă contra „Foi Poporului“.

Clușiu, 22 Decemvre n. 1993.

(Raportu specialu alu „Gaz. Trans.“)

Astăzi la 10 ore a. m. s'a începutu pertractarea finală în procesulu intentatu „Foi Poporului“, diaru săptămânalu, ce apare în Sibiu, pentr'unu articolu apărutu în nr. 28 a. c. și intitulatu „România pentru noi“. Ca acusați au fostu citați I. Russu Șirianulu, redactoru responsabilu alu „Foi Poporului“, și I. Popa Necșa editoru. Președintele tribunalului: Br. Szentkereszthy; juđi: Mikó și Jsekutz. Procuror: Aurel Lazar. Apărătorulu acusaților: dr. Stefanu Popu. Interprete: dr. Lehman, profesor. Notar: dr. Balázs.

Cu multă greutate s'a constituitu juriulu. Atātu procurorulu, câtu și acusații s'au folositu de dreptulu de recusare, adecă de a respinge pe unii dintre jurați. Acusații au respinsu pe: Benczedi, Moldován Gergely, Groisz și pe br. Mannsfeld. În fine juriulu s'a compus din jurații următori: Molnár, Czikmántori, Fekete, Gergely, Weiss, Csiszár, Parádi, Ember, Raskó, Fülöp, Szacsavay, dr. Bernát, suplenti: Boros și Rohonczy. Jurații au depus jurământulu obișnuitu.

Președintele acum ascultă pe Russu, care la întrebările președintelui răspunde unguresce: născutu în Șiria, de 29 ani, de religiune gr. or., necăsătorit, fără avere, stă sub pedepsă de 2 luni în închisorea dela Seghedinu. Președ. îi face cunoscutu, că în decursulu pertractării e consideratu ca liberu și ca atare liberu este și în apărarea sa. I. Popa Necșa răspunde românesce, că e de 59 ani, însurat, gr. or., părintele unui copil, factoru tipogr., a fostu pedepsit cu 1 lună închisore de stat.

După acestea notarulu dă cetire acusei procurorului, în care se cuprinde reprodușu mai întregu articolulu incriminat, declarându la fine procurorulu, cumcă espresionile, frasele cuprinse în articolu, conțin agitațiune de ură contra naționalității.

A cetit după în traducere autentică și articolulu incriminat: „România pentru noi“ dela 12/23 Iulie 1893, nr. 28 alu „Foi Poporului.“

Dr. Popu observă, că „a schingiu“ nu însemnă „kimpadra fesziteni“, ci mai multu „sarokba szoritani“, a paralisa... D. Lehmann insistă, că în dicționarulu lui Barițiu (Rom.-germ.) și Maximu cuvântulu amintit e nemțesce: „torturire“. Dr. Popu își susține părerea.

Russu Șirianulu: recunoșce, că e autorulu articolului, și ia asupra sa răspunderea. Spune totodată, că n'a avut de cugetu a vătéma și a huli poporul maghiaru, că a scrisu mai mult în potri va foilor uinguresci.

Popa Necșa: are scire despre aparițiunea articolului, pentru care și ia răspunderea asupra sa.

La 11 a. m. procurorulu Dr. Aurel Lazar își începe vorbirea. Aduce înaintea — ca alți procurori — și ca de altă dată — aserțiunea fantastică, cumcă: diinicu conspiră diariștii în contra integrității statulu uingurescu, aducți cele mai blăstimate acuse și calumnii agitatorii de același laboratoriu, și apoi — continuă — ore putimă este, decă mai aducem înaintea judecătorei vre-unu esemplar din articolii acestia bombastici? În locu de autoru aducți înaintea barei judecătorești pe nisce culegători de litere, și pseudoredactori, — seu apoi decă se dau pe față, cu numele, marele heros naționalu, I. Russu Șirianulu, se presentă înaintea noastră....

Ca totdeuna și acuma să teme grozavu procurorulu de nisce gârgăuni iscați în creerii lui bolnavi. Face anume amintiri de Regatul Român, ca despre acelu pământu alți promisiunei, unde sub unu sceptru a se ni dorescu frații Români ciscarpatini în fantasia lor; a face din Ardealu provincie românescă, ér pe Ungurii, cari trăiescu în țera acesta, de siguru dorescu a-i șterge de pe față pământulu.

Mai departe „pentru ei supărarea Ungurilor, e bucurie — dice Lazar supărat — ér bucuria Ungurilor, supărare; pentru ei România numai simte, se însufleșesce, și face.“

Trece apoi la unele pasage din articolulu incriminat. Rău se supără, vedându ce tendințios și agitatoru se scrie prin foi. Cea mai urită calumnie și nerecunoștință este, când dicem, că suferim lovituri și necasuri din partea națiunii maghiare. Și ca să dovedescă, aduce de esemplu anul 1848, când națiunea maghiară de bunăvoia a abdisu de drepturile sale străvechi, a eliberatu iobagii — între ei și pe Români, — i-a făcutu liberi și i-a primitu de frați. (!) Ungurii cu sacrificiulu averii și vieții lor au luptatu pentru drepturile lor constituționale și în contra amestecării streinilor, și în contra Românilor seduși. Când însă după luptă activă și pasivă și-au reprimu constituția și pe Români de-o potrivă l'a făcutu părtașu la bunurile vieții constituționale, aruncă dă vëlulu uitării peste cele trecute. (Se vede! — Raport.)

Dice, că nu Români a citatu înaintea judecătii, ci cetățeni de stat maghiari; și i-a fostu datorința, deorece au abusat de libertatea pressei.

„Au devastatu locuințele omenilor, și au impușcatu omeni nevinovați“, așa se dice în articolu: acestea au fostu reduce la adevărata lor valore, (ușor merge cu reducerea la voi! — Rap.), cari însă autorulu articolului le folosesc cu succesu, spre a agita și a înșela poporul pacnicu, care îndestulit, liniștitu satisface datorințelor sale cătră biserică și stat.

După-ce c'unu pathos vrea să documenteze, că nu sunt ei conduși de rea voință, ci chiar din contră, și se fălesce, că ar fi pututu să curme din rădăcină acțiunea acesta subminantă a cătorva elemente turbulente, dér e forte cavalerescu, și pe nimeni nu-lu amenință cu pumnulu, că dór e cu multu mai cultu. și nici n'are lipsă, căci elu e mai tare — dă, după tote acestea sfatu juraților (se înțeleg laolaltă foarte bine. — Rap.) că pentru aceea trebuie înfrănați agitatorii, ca se nu potă da la popor veninulu încetu pe încetulu prin astfelu de articoli; datorința lor este să apere poporul român de agitațiune și de atari infiltrări, înveninări, care popor e nevinovat, bun și pacnicu.

„Replica“ și „Liga“ nici dela unu procesu politicu nu-i permis să lipsescă.

Tenorulu articolului duru, obiectulu lui: atrocități maghiare, a căroru efluxu suntu țipete de durere, adecă „Replica“ în

miniatură. Ér scriitorulu articolului e susținutu de Ligă. (Fiesce care juratu monologiséză: Destulu! 4 ani închisore! — Raport.)

Citeză apoi, și cetesc în extenso paragrafi 171 și 172 a cod. pen., măsurându cu nisce priviri forte blânde pe bietulu Russu.

În urmă, în numele dreptății și alu poporulu român, care e în pericolu de a fi sedusu (!!!), rógă ca acusații să fiă declarați vinovați.

După vorbirea procurorului, care a făcutu mare efectu între jurați — se înțelege — căci era vorba de „Ligă“ și „Republică“, președintele a întreatu pe acusați, decă voiescu a se apăra personalu, seu încredințeză numai avocatulu lor apărarea.

Russu Șirianulu: voiescu să se apere și în persoană. Președintele îi dă cuvântulu.

În vorbirea sa de apărare acusatulu Russu dice, că pe elu l'au adus aici înaintea judecătii, ca pe unu robu. Astăzi luptătorii naționali nu-su scoși din temniță, pentru a fi puși pe picioru liberu, ci pentru a fi țerți érași la Seghedinu, ceea ce o dovedesc casulu întâmplatu cu Lucaciu și cu elu însuși.

Președ: Fiind-că Russu vorbește românesce, cere punctu de punctu interpretarea celorlți dișe și în limba maghiară. Lui Russu îi aduce aminte, că deja dela începutulu pertractării a fostu consideratu ca liberu, liberu se pote apăra, așa dér cuvintele de mai susu nu-su la locu dișe.

Dr. Stef. Popu: se ridică și vrea să vorbească. Președintele însă declară, că apărare paralelă nu le pote concede.

Russu, continuându-și vorbirea, dice că atunci, când vede, că procurorulu totu cu patima și tonulu celu vechiu ilu acusa, trebuie să credă, că între Români și Maghiari e luptă de rassă, după cum a scrisu și o foie din Clușiu. Rógă pe procuror să abstea dela astfelu de incriminări, atunci, când chiar și opinia publică maghiară începe a se domoli. Rógă pe procuror să nu-lu atace cu așa patimă, pentr-că scrie lucruri adevărate, ci mai bine elu însuși împreună cu conducătorii statulu, se ia aminte cele scrise de diarele române, pentr-ca ast-fel se potă vindeca ranele, ér nu să-și ia titulu pentru acusațiuni, nici se citeșcă printre șire.

Pote, că d-lui procuror i s'a părutu stilulu cam vehementu, dér acesta a fostu o urmare naturală produsă de întâmplările dela Aradu, Turda, Șimleu etc., și de cele dela Scărișoara, cari erau încă prospete. Astfelu — dice, — e scușabilu mai alesu elu, care — după cum dice poporul, „e la căzanulu celu mare“.

Arăta apoi, că tote cele cuprinse în articolulu incriminat sunt puncte de puncte basate pe adevêru.

Probă la cele dișe în articolu: „datu-neau în judecată, veritu-ne-au în temniță“, — e chiar elu însuși.

„Ungurii au aruncatu în temniță pe Lucaciu“; ce e dreptu legea a aruncatu în temniță pe Lucaciu, acesta însă este terminu juridicu, pe care poporul nu-lu cunoșce, ér elu (Russu) vorbește în limba poporulu.

Amintesc apoi cum au fostu judecați numai 2 conducători ai tinerimei române în procesulu „Repliei“ în locul întregi tinerimii, unulu la ani 4 temniță; 4 ani din viața unui omu petrecuți în temniță — dice d-sa — e multu! și pentru aceea nu le sfătuescă nimeni să se ducă, și de vii să se îngrope (?! — Culeg.)

Amintesc vorbirea lui Sturdza din parlamentulu român, care a dusu cestiunea transilvană la celu mai înaltu foru.

Accea nu e agitare, decă înregistră simpatiile fraților celor de peste Carpați. E faptu, că mai mulți fruntași ai partidelor din România au luat parte la conferința din Sibiu, și elu cu ochii scâldati în lacrimi ascultă vorbirile lor.

Cine privește lupta dintre noi, acela ar trebui să conchidă, că nu se pote face pace, ci o parte trebuie să piară. Dér între Ungur și Român ură de rassă nu există. E o anumită „propagandă“ însă pentru a ne duce la pușcăriă. Se dă de scire că sute

de inși vor fi dați în judecată, între carți tineri, bătrâni, femei, copii.

„Impușcatu-ne-au fără milă“ — aici arată, că se referescă cuvintele la întemplările din Scărișoara, și Feldru, unde gendarmii și vigiliu au impușcatu mai mulți Români.

Spune, că și în alte state se întemplă atari excese, dér deputații interpelază guvernul. Interpelat'a unu singurū deputatū maghiarū guvernulū pentru abuserile cele multe?? Nem! Când apără elū poporulū, să-lū scuse, decât elū scrie în tonulū acela alū diaristului, căci atădi numai pressa mai dă pe față abuseri de acestea, și așa ar trebui să convingă procurorulū pe jurați, ér nu să-lū acuse pe elū. Recunoște, că elū exprimă simțeminte ce nu placū ideei de statū maghiarū naționalū.

Pressa maghiară ne hulua că ne-am adunatū la Sibiu așa de mulți Valachi, în câtū de înbulzeala cea mare căți-va au peritū; scriau preocupati, jidovii, și inveniau opinia publică maghiară cu absurdități și cu minciuni încornurate, — precând pressa română ne îmbărbăta, scriea cu cea mai mare obiectivitate.

„Ungurii ne schingiuescū“ — asta a referit'o la casulū, când suntū deținuți în temnițe, unde întempla o tractare nedemnă de unū omū inteligentū.

Unū deputatū a mersū așa de departe în orbia șovinismului său, încatū în parlamentū a poftitū, ca să se închidă tôte scólele valache. Acesta nu e vătămăre pentru noi?

„Cu noi e lumea întrégă, cu noi este dreptatea“. Acesta e faptū — dize d-sa — căci în pressa europeană din tôte părțile se potū oeti articuli, ce combatū purtarea guvernănilorū și cavalerismulū maghiarū; 94 de foi s'au ocupatū cu cestiunea noastră și hotăritū desapróbă spiritulū exclusivistū alū Maghiarilorū. Voescē să citeze apoi din foile franceze „La Verité“ și „La republique française“.

Președ.: Oprescū citarea din foi streine,

alū cărorū cuprinsū nu se ține de pertractare.

Russu: constată că e restrinsū în apărare; trece la pasagiulū: „Noi trebuie să învingemū“. Spiritulū expresiunei acesteia este, că vomū învinge pe cale constituțională, și constată, că unū liberalismū, unde unii „ducū folosū, alții ponosū“, răstörnă vieța de statū.

Citeză, spre documentarea acestora, cuvintele „sfântului“ din Turinū, care a dicit însuși, că „nu mai poți molcomi o naționalitate cu pui fripti și cu colaci; e târziu...“ Noi nu ceremū pui fripti, nici colaci — dize Russu — ci să nu fimū împiedecați în desvoltarea noastră, căci după cum dize marele patriotū Franciscū Deák: „a duce la stîrplere o națiune e o nebuniă, ér a o despoia...“ Noi Români suntemū și mai mulți la numărū, dér și în însușiri bune mai bogati. „Poporulū românū va avé unū viitorū frumosū“. Așa crede, că o aspirație nu pôte fi încriminată; căci suntū dóră poesii maghiare, unde Ungurii suntū înaltați mai pe susū de tôte nemurile, și totū nu le incriminéză nimeni.

Noi sperămū bine și pace; acesta d-vostă trebuie să o laudați și împreună cu noi să vă gândiți la unū viitorū mai bunū. A fostū prezentatū ca unū agitatorū, îi rógă pe jurați să se lase de aceste, căci noi (diaristii) — dize Russu — scriemū starea reală a poporului nostru și luptămū pentru fraternitate. Cere unū verdictū negativū și în urmă termină cu cuvintele:

Lupta noastră e luptă pentru libertate și dreptate și nici o nație nu pôte abdică la libertate. Considerați pe Români — d-lorū jurați — ca pe nisce conlocutori, ér nu ca pe nisce abusanți. Arătați, că faceți dreptate, că apoi va domni pace și libertate.

După ce d-lū Russu și-a terminatū vorbirea, președintele suspendă pertractarea până la 3 ore d. a. Despre a doua parte a pertractării vă voi da amănunte mâne.

Raportorulū.

DIVERSE.

O călătorie cu trenulū fôrte ciudată, a fostū de curândū în Sêrbia. După cum se scrie din Belgradū, trenulū acceleratū Belgrad-Niș-Pirot părăsi de curândū stațiunea Belgradū și mergea cu o mare vitesă prin nópcea cea négră. De-odată însă se micșora iutélă trenului așa de multū, încatū unū bunū pieton ar fi pututū să se țină de elū. Causa a fostū, că mașinistulū era așa de beatū încatū nu mai scia, ce face. Mai târziu însă elū observândū, că a întârziatū, dădū o forță mare mașinei, ast-felū că trenulū sburā, ca o nălucă spre stațiunea cea mai apropiată. Intre pasagerii, cari observaseră totulū, era o panică grosavă. În sfîrșitū trenulū ajunsē în stațiunea Vranja, însă aici pasagerii refuseră de-a mai călătorii cu mașinistulū beatū. Direcția căilorū ferate n'avū să facă altceva, decâtū să aștepte până se va trezi mașinistulū. Acesta, unū Neamțū anume Schmidt, dormi 8 ore în toama. Ast-felū trezindu-se pasagerii, se suiră în trenū și acesta plecă înainte spre granița bulgară. — Nu e așa, că este fôrte comodū, de a călători cineva în Sêrbia?

Cartă poștală trădătoare. Următorea istorioră interesantă se scrie din Viena: În oficiulū poștalū din Brigittenau, unū tînêrū scria în dîlele aceste a scrisore. De ore-ce însă 'i se făcuse pré caldū, scose paltonulū fără însă a înceta de a scrie. După ce isprăvi scrisoreă și voi să plece, observă, că paltonulū său dispăruse. — Elū își aduse aminte, că lângă elū ședea unū altū tînêrū, care scria o cartă poștală, și pe urmă plecase repede din oficiu. Pe acesta îl presupunea, că ar fi seversitū faptulū. Elū denunță faptulū la comisariatulū de polițiă din Brigittenau și cercetările ce urmară conduseră la unū rezultatū fôrte surprîndetorū. — Comisarulū de polițiă cercetă tôte cărțile poștale, ce se dădură la oficiu și între ele găsi una cu următorulū cuprinsū: „Dragă tată! Sunt într'o fôrte mare incurcatură, trimite-mi bani“. Și pe urmă nu-

mele și adresa esactă a fiului. Presupunerea, că acesta este hoțulū paltonului, a fostū esactă, pentru-că fiindū arestatū mărturisī, că elū este autorulū furtului. Lipsa însă este, care l'a forțatū să fure.

Cursul la bursa din Viena.

Din 24 Decembrie 1893.

Renta ung. de aurū 4%	116.40
Renta de corone ung. 4%	94.—
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	125.—
" " " " argint 4 1/2%	100.80
Oblig. " " " de ost. J. emis.	122.80
Bonuri rurale ungare.	94
" " " " croate-slavone.	98.25
Imprum. ung. cu premii.	147.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin.	141.25
Renta de hârtie austr.	97.45
" " " " argint " "	97.21 1/2
" " " " aur " "	118.50
Losuri din 1860	145.50
Acțiū de-ale Băncii austro-ungar.	997.—
" " " " ung. de credit	416.75
" " " " austr. de credit	344.25
Napoleon d'ori	9.93 1/2
Mărci imp. germ.	61.80
London (lire sterlinge).	124.75
Rente de corone austr.	96.95

Cursul pieței Brașovū.

Din 25 Decembrie 1893.

Banote rom. Cump.	9.83	Vend.	9.86
Argintū român.	9.75	"	9.80
Napoleon-d'ori	9.90	"	9.94
Galbeni	5.80	"	—
Ruble rusești	130.—	"	—
Mărci germane	61.—	"	—
Lire turcești	11.22	"	—
Seris. rom. „Albina“ 6%	—	"	—
" " " " 5%	101.50	"	102.50

Proprietarū: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactorū responsabilū: Gregoriu Maiorū.

Numere singurateice din „Gazeta Transilvaniei“ a 5 cr. se potū cumpăra în librăria Nicolae Ciurecu, și în tutungeria I. Gross.

Nr. 14540—893.

Concurs!

Pentru ocuparea postului vacantū de practicantū de conceptū de venitū vacantū la acestū magistratū și impieunatū cu unū salariu anualū de 500 fl. și cu banī de locuință de 100 fl anualui stă să escrie prin această concursu.

Reflectanții pentru acestū postū au de a-și așterne până în 4 Ianurie 1894 la prândū 12 ore subscrisului magistratū petițiunile provēdute cu documentele asupra purtării lorū morale, cu documentele asupra cunoscerei celorlū limbī ale patriei, cu documentele asupra absolvărei studiilorū juridice giudiciale, și celorlū de state, precum și asupra depunerii examenului de statū politicū.

Brașovū, 12 Decembre 1893.

3153-3 Magistratulū orășenescū.

Nr. 14538—1393

Concurs!

Pentru ocuparea postului vacantū de protoforestierū orășenescū, eventualminte pentru ocuparea postului de forestierū de revierū sēu a celui de adjunctū forestieralū se escrie prin această concursū.

Reflectanții pentru unulū din aceste posturi au de a-și documenta cualificațiu-

nea prescrișă de § 86 alu art. de lege XXXI. din 1879, mai departe de a-și așterne atestatele asupra moralității, asupra etătei lorū și asupra cunoscerei limbii germane, maghiare și române, precum și asupra serviciului până acum prestatū. Petițiunile dinpreună cu amintitele documente suntū de a se așterne până în 25 Ian. 1894 la prândū la o oră, acestui magistratū. — Postulū de protoforestierū, care se ocupă conformū §-lui 69 din articolulū de lege XXII. ex 1886 prin alegere periodică, se va ocupa numai până la restaurațiunea funcționarilorū, care va avé locū în luna lui Iunie 1896, pe cândū celelalte posturi pe vieța.

Venitele anuale ale protoforestierulū constă din 1200 fl. salariu, 200 fl. banī de locuință, 200 fl. pausalū de diete, 56 metri lemne de fagū; acele ale unui forestierū de revierū din 800 fl. salar, 100—150 fl. banī de locuință, respective locuința naturală, 200 fl. pausalū de drumū și diete și 40 metri lemne de foc.

Brașovū, în 16 Decembrie 1896.

316—2—2 Magistratulū orășenescū.

O GRĂDINĂ AFLĂTORE pe Cōsta Prundului spre Calea adēncă (Brașovū-Scheid) **este de vëndare.**

Informațiunile de lipsă se dau la administrația acestui diarū.

A V I S Ū!

Prenumerățiunile la Gazeta Transilvaniei se potū face și renoi ori și când dela 1-ma și 15 a fiă-carei luni.

Domnii abonați să binevoiască a arăta în deosebi, când voiescū ca espedarea să li-se facă după stilulū nou.

Domnii, ce se abonéză din nou, să binevoiască a scrie adresa lămuritū și să arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Cheque-Conto
la postă
Nr. 505.

INSTITUTULŪ DE CREDITŪ
ȘI DE ECONOMII
„ALBINA“
FILIALA BRAȘOVŪ,

Giro-Conto
la banca
Anstro-Ungar.

Recomandăm P. T. public pentru plasare de capitale

Scrisurile fonciare de 5%
ale „Albinei“ inst. de cred. și econ. în Sibiu.

Acelea sunt emise în bucăți a fl. 1000 și fl. 500 și se fructifică cu **netto 5%** fără nici unū scădēmēt.

Cuponii de interese să rēscumpără la jumătate de anū la 1 Ianuarie și 1 Iulie la casele institutului din Sibiu și Brașovū și la „Pester ung. Commercial-Bank“ în Budapesta fără nici unū scădēmēt și liber de orī ce provisiune.

Pentru fructificarea punctuală și rēscumpărarea scrisurilor fonciare garantēză:

1. **Ipotecile**, care în sensulū legel pentru scrisuri fonciare coperirea detentorilorū de scrisuri fonciare și ascurate prin intabulare în cărțile funduare în favorulū acelorā, asupra cărora se emit scrisuri fonciare până la maximum 1/3 a valōrei de prețuire, ceea ce se confirmă prin controla Comitētului de supraveghiare pe fiă-care scris fonciar emis.
2. **Fondulū de garanție de fl. 200,000** specialū al scrisurilor fonciare, prescrișū de legea amintită pentru mai mare siguranță a detentorilorū de scrisuri fonciare, care fondū e detașatū din capitalul de acțiuni alū institutului.
3. **Tōtă** cealaltă avere a institutului inclusive fondulū de rezervă.

Scrisurile fonciare de 5% ale „ALBINEI“ atāt cu privire la siguranța lor absolută, cât și ca una din chârțiile indigene cele mai fructifere se recomandă deci de sine pentru plasarea de capitale, de banī pupilari, fonduri publice și private etc. și le vindem pe cât ajunge provisiunea lor în cursul de marfă al bursei din Budapesta.

La cumpărarea unei cantități mai mari le oferim în cursul mijlociu.

„ALBINA“
institut de credit și de economii
FILIALA BRAȘOV.

15—*